

דף טו.

עין משפט א

הרמב"ם הל' נערה בתולה פ"ב ה"ג

עין בסעיף הקודם

עין משפט

הרמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ו

כָּל אֵלוֹהִים בְּעֵלֵי לֶשׁוֹן הָרַע **ע** שְׁאֶסּוּר לְדוֹר בְּשִׁכּוֹנָתָם
וְכָל שֹׁכֵן לֵיִשָּׁב עִמָּהֶם וְלִשְׁמַע דְּבָרֵיהֶם. וְלֹא נֶחְתָּם גִּזֹּר
דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֲלָא עַל לֶשׁוֹן הָרַע לְבַד:

דף טז:

עין משפט א

הרמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ג

אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּשׁ עֲבֵרוֹת **פ** נִפְרָעִין מִן הָאָדָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְגִלּוֹי
עֲרִיּוֹת וְשִׁפְיכוֹת דָּמִים. וְלֶשׁוֹן הָרַע כְּנֶגֶד כָּלָם. וְעוֹד
אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַמְסַפֵּר בְּלֶשׁוֹן הָרַע כְּאִלּוּ כּוֹפֵר בְּעֶקֶר.
שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים יב-ה) 'אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁנָנוּ נִגְבִּיר
שְׁפָתֵינוּ אֶתְּנוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ'. וְעוֹד אָמְרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּשָׁה
לֶשׁוֹן הָרַע הוֹרֶגֶת. הָאוֹמְרוֹ. וְהַמְקַבְּלוֹ. וְזֶה שֶׁאֹמֵר עָלָיו.
וְהַמְקַבְּלוֹ יוֹתֵר מִן הָאוֹמְרוֹ:

ע. כסף משנה: ומה שכתב ולא נחתם גזר דין וכו'. משנה בסוף פ"ג דערכין (דף ט"ז):
פ. כסף משנה: אמרו חכמים על שלש עבירות וכו' ג' לשון הרע הורגת וכו'. בפרק יש
בערכין (דף ט"ז):

עין משפט ב

הרמב"ם הל' טומאת צרעת פ"י ה"י

אֶחָד מִצָּרַע מְסֻגָּר אֶחָד מִצָּרַע מְחֻלָּט לְעֵנִין טְמֵאָה.
וְאֵין בֵּין מִצָּרַע מְסֻגָּר לְמִצָּרַע מְחֻלָּט לְעֵנִין טְמֵאָה אֶלָּא
פְּרִיעָה וּפְרִימָה וְתִגְלַחַת וְצִפְּרִים שֶׁהַטְּהוֹר מִתּוֹךְ הַסֻּגָּר
פְּטוּר מִן הַתִּגְלַחַת וּמִן הַצִּפְּרִים וְהַטְּהוֹר מִתּוֹךְ הַחֻלָּט
חַיֵּב בָּהֶן. אֲבָל טְמֵאָת שְׁנִיָּהֶן שָׁוָה בְּכָל דָּבָר:

עין משפט ג

הרמב"ם הל' דעות פ"ז ה"ב

אֵי זֶהוּ רְכִיל. זֶה שְׁטוּעֵן דְּבָרִים וְהוּלָךְ מִזֶּה לָזֶה וְאוֹמֵר
כֹּךְ אָמַר פְּלוֹנִי כֹךְ וְכֹךְ שְׁמַעְתִּי עַל פְּלוֹנִי. אִף עַל פִּי
שֶׁהוּא אֵמֶת הֵרִי זֶה מַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם. יֵשׁ עוֹן גָּדוֹל מִזֶּה
עַד מְאֹד וְהוּא בְּכָלֵל לָאו זֶה וְהוּא לְשׁוֹן הָרַע. וְהוּא
הַמְסַפֵּר בְּגִנוּת חֲבֵרוֹ אִף עַל פִּי שְׁאוֹמֵר אֵמֶת. אֲבָל
הָאוֹמֵר שֶׁקָּרָא נִקְרָא מוֹצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבֵרוֹ. אֲבָל בְּעַל
לְשׁוֹן הָרַע זֶה שְׁיֹשֵׁב וְאוֹמֵר כֹּךְ וְכֹךְ עָשָׂה פְּלוֹנִי וְכֹךְ הָיוּ

צ. כסף משנה: אחד מצורע מוסגר וכו'. משנה פ"ק דמגילה (דף ח' ע"ב) ופירקא קמא דכלים ויליף לה בגמרא מקרא ודקדק רבינו לכתוב לענין טומאה משום דלענין קרבנות אשם ולוג שמן יש ביניהם שאין מביאים אלא המוחלט:

ק. כסף משנה: ומ"ש רבינו אבל בעל לשון הרע זה שיושב ואומר כן וכך עשה פלוני וכו'. יש לדקדק מאי אבל דקאמר והלא זהו מה שכתב שלשון הרע הוא המספר בגנות חבירו. ויש לומר דה"ק אע"פ שיספר אדם בגנות חבירו לא יקרא בעל לשון הרע מפני שאפשר שלא סיפר כן אלא במקרה אבל מי שמורגל תמיד לספר לשון הרע ההוא יקרא בעל לשון הרע. וזהו שכתב שיושב ואומר כן וכך עשה פלוני כלומר שהוא קבוע ומורגל לדבר דברים אלו. נמצא שפרט כאן ארבעה שמות. רכיל. מספר לשון הרע. מוציא שם רע. ובעל לשון הרע: וכתב הראב"ד אבל בעל לשון הרע וכו' א"א לא אלא קשה וכו' בינה זאת, עכ"ל. כוונתו ז"ל שכשאמרו שלשה לשון הרע הורגת היינו כשהוא ברכילות שע"י כן השומע מה שחבירו רוצה לעשות לו קם עליו והורגו וגואלי הדם הורגים להורג ודורשי דמי שניהם הורגים לאומר שגרם מיתת קרוביהם. אבל כשמספר בגנות חבירו אין השומע נענש כי הוא לא יתפעל מגנות האחר ואין שם חשש שהנאמר עליו יהרוג למקבל. וז"ש שהראשון הוא תליתאי כלומר אותו שהזכיר תחלה דהיינו רכיל הוא תליתאי כי גם

אבותיו וְכָךְ וְכָךְ שִׁמְעָתִי עָלָיו וְאָמַר דְּבָרִים שֶׁל גִּנְאִי. עַל זֶה אָמַר הַפֶּתוּב
(תהילים יב-ד) 'יִכָּרֵת ה' כָּל שִׁפְתֵי חֲלָקוֹת לְשׁוֹן מִדְּבַרֵּת גְּדֻלוֹת':

הַרְמַב"ם הַל' דְּעוֹת פ"ז ה"ג

עין משפט ד.ה.ג.

עיין לעיל עין משפט א

הַרְמַב"ם הַל' דְּעוֹת פ"ז ה"ה

אֶחָד הַמְּסַפֵּר בְּלִשׁוֹן הָרַע בְּפָנֵי חֲבֵירוֹ אוֹ שְׁלֹא בְּפָנָיו,
וְהַמְּסַפֵּר דְּבָרִים שְׁגוּרִמִּים אִם נִשְׁמָעוּ אִישׁ מִפִּי אִישׁ
לְהִזִּיק חֲבֵירוֹ בְּגוֹפּוֹ אוֹ בְּמָמוֹנוֹ, וְאָפְלוּ לְהַצִּיר לוֹ אוֹ
לְהַפְחִידוֹ, הֲרִי זֶה לְשׁוֹן הָרַע. וְאִם נֶאֱמָרוּ דְּבָרִים אֵלּוּ
בְּפָנֵי שְׁלֹשָׁה כָּכָר נִשְׁמָע הַדָּבָר וְנוֹדַע. וְאִם סֵפֶר הַדָּבָר
אֶחָד מִן הַשְּׁלֹשָׁה פַּעַם אַחֲרָת אֵין בּוֹ מְשׁוּם לְשׁוֹן הָרַע.
וְהוּא שְׁלֹא יִתְכַּוֵּן לְהַעֲבִיר הַקּוֹל וּלְגַלּוֹתוֹ יוֹתֵר:

לשלשתם תגע הרעה כמו שכתבתי והשני דהיינו בעל לשון הרע תניין כלומר לא תגע הרעה
אלא בינו לאותו שנאמר עליו ואינו הורג אלא עצמו כלומר ואינו הורג לשלישי כמו
הראשון. וזה הפך דברי רבינו ששם בעל לשון הרע עון גדול מרכיל. ודעת רבינו שכשאמרו
שלשה לשון הרע הורגת לא אמרו על הרכילות דרכילות לחוד ולשון הרע לחוד אלא על
לשון הרע אמרו ולכן הזכירו בסמוך בענין לשון הרע דבלשון הרע שייך שימותו שלשתן
שהנאמר עליו יהרוג לאומר וגואלי הדם יהרגו להורג וגואלי דם שניהם יהרגו למקבלו
שעל ידי שגילה הוא הדבר מתו אלו:

ר. כסף משנה: ומה שכתב אחד המספר לשון הרע בפני חבירו וכו'. בפ"ג דערכין (שם)
אמר רבא כל מילתא דמתאמרא באפי מרה לית בה משום לישנא בישא. א"ל [אביי]
כל שכן חוצפא ולישנא בישא. א"ל כר' יוסי דאמר מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי.
ויש לתמוה על רבינו למה כתב דלא כרבא. ומה שכתב והמספר דברים שגורמים אם נשמעו
איש מפי איש וכו'. בעובדא דיהודא בן גרים בפ' במה מדליקין (שבת ל"ג): ואם נאמרו
דברים אלו בפני שלשה וכו'. בפרק ג' דערכין (דף י"ז) וכתבה הרי"ף פרק במה מדליקין
כל מילתא דמתאמרא באפי תלתא לית בה משום לישנא בישא מ"ט חברך חבא אית ליה.
וכתב רבינו והוא שלא יתכוין וכו', כלומר שזה שהתרנו היינו שאם יבא במקרה לדבר בענין
אינו אסור לאומרו אבל לא שיתכוין לגלות הדבר יותר, ולא הוצרך רבינו לפרש שאם
האומר הזהירם מלגלותו שהם אסורים לגלותו דהא אין שם טענת חברך וכו' שכל אחד
יזהר מלגלות סודו: